

«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне ойын бизнесі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заң жобасының таныстыру рәсімінде
ҚР Спорт және дене шынықтыру істері агенттігінің төрағасы Т.Қ.Есентаевтың сөйлейтін сөзі
(04.03.2014 жылы 15.00 сағат, Парламент Мәжілісінің Конференц залы)

Құрметті Сейітсұлтан Сүлейменұлы! Құрметті депутаттар!

Слайд №1 (титул беті)

Сіздердің назарларыңызға **"Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне ойын бизнесі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы"** Заң жобасын (бұдан әрі - заң жобасы) ұсынамын.

Бұл заң жобасы Үкіметтің 2013 жылға арналған заң жобалау жұмыстарының жоспарына сәйкес, сондай-ақ 2010 жылдан 2020 жылға дейінгі кезеңге арналған құқықтық саясат тұжырымдамасын іске асыру мақсатында әзірленген.

Слайдтар № 2 және 3

2014 жылғы жағдай бойынша ойын бизнесі саласында **76** лицензия берілген, оның ішінде казиноға - **17**, ойын автоматтары залына - **10**, букмекерлік кеңсеге - **37**, тотализаторға - **12**.

Қазіргі күні **13** казино, **8** ойын автоматы залы, **37** букмекер кеңсесі, яғни **2500-ге** жуық ставкалар қабылдау пункттері және **1** тотализатор жұмыс істейді.

Слайдтар № 4 және 5

Қазақстанда казино мен ойын автоматтарының нарығы шамамен жылына **150** млрд. теңгені яғни **810** млн. АҚШ долларын құрайды

(Ақшаны жылыстатуға қарсы күрес жөніндегі қаржылық шараларды әзірлеу тобының деректері бойынша) (ФАТФ). Қолданыстағы букмекер кеңсесі мен тотализаторлардың ең төменгі айналымы жылына **30 млрд. теңгені** құрайды.

Слайдтар № 6 және 7

Қаржы министрлігі Салық комитетінің деректері бойынша казино мен ойын автоматы залдарының қызметінен 2008 жылмен 2012 жыл аралығында түскен салық түсімдері **14,1 млрд. теңгені** құраған, ал букмекер кеңсесі қызметінен 2007 жыл мен 2012 жыл аралығында түскен салық түсімі **1,7 млрд. теңгені** құраған.

Бұл ретте анықталған қылмыстар статистикасы ойын саласындағы кірістің жоғарылығы және тез пайда табу мүмкіндігі **оны қылмыстандыруға әкелетінін** растап отыр.

Слайд № 8

Айталық, қаржы полициясы органдары 2010 жылы - **34**, 2011 жылы - **51**, 2012 жылы - **483**, 2013 жылы - **500-ден астам** ойын бизнесі саласындағы **қылмыстарды** анықтаған.

Барлығы 2012-2013 жыл аралығында **78** жасырын казино мен **208** ойын автоматтары залдары қызметінің жолы кесілген, бұл 2011 жылғы көрсеткіштен 5 есеге артық.

Слайд № 9

Осыған орай, құқықтық ақауларды жою мақсатында

Азаматтық іс жүргізу кодексінде Интернет-казино қызметін заңсыз деп танудың іс жүргізу тетігі бекітіледі;

Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексте ойын бизнесі туралы заңнаманы бұзғаны үшін жауаптылықты көздейтін бап

нақтыланады, "Ойын бизнесі туралы" Заң талаптарын бұзғаны үшін қосымша әкімшілік жауаптылық енгізіледі.

1. Ойын мекемесін, тотализатор немесе букмекер кеңсесінің кассаларын тұрғын үй ғимараттарының (үйлердің) адам тұрмайтын алаңдарында орналастыру туралы талаптарды сақтамағаны үшін;

2. Аппараттық-бағдарламалық кешен серверінің фискалды режимін қамтамасыз ету, бәс тігу нәтижесінің нұсқаларына ұтыстар коэффициенттерін өздігінше санау, аппараттық-бағдарламалық кешен мен ойын жабдығы арқылы қабылданған ставкаларды қабылдауды (есепке алуды), бәс тігу нәтижелері бойынша ұтыстарды есептеуді, ұтыс ставкаларын есепке алуды және олар бойынша төлем жасауды жүзеге асыру және қамтамасыз ету жөніндегі міндеттерді орындамағаны үшін;

3. Бәс тігуді, ставкаларды қабылдауды (есепке алуды), ұтыстарды төлеуді ойын мекемелерінен тыс жерде (тотализаторлар немесе букмекер кеңсесі кассаларынан) жасағаны үшін;

4. Бәс тігуді, ставкаларды қабылдауды (есепке алуды), ұтыстарды төлеуді тотализатор немесе букмекерлік кеңсе қызметін жүзеге асыратын, ойын бизнесін ұйымдастырушылар болып табылмайтын адамдардың жасағаны үшін;

5. Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген ойын жабдығын сақтау туралы талаптарды уәкілетті органға ойын жабдығын сақтаудың басталғаны туралы хабарламай не ойын жабдығын сақтаудың басталғаны туралы хабарламаны уақытылы жібермей бұзғаны үшін.

Слайд № 10

Салық кодексінде ай сайынғы салық алымын арттыру ұсынылады:

- букмекер кеңсесі және тотализатор кассасынан **75 АЕК-тен** (138 900 теңге) **150 АЕК-ке дейін** (277 800 теңге);

- букмекер кеңсесі және тотализатордың электрондық кассасынан **75 АЕК-тен** (138 900 теңге) **2000 АЕК-ке** дейін (3 млн. 704 мың теңге). (Электронды кассаға салықты арттыру көпшілік пайдаланатын жұмыс режиміне негізделген, орта есеппен алғанда Интернет-ресурста бәс тігуге тіркелген қатысушылардың саны 200 мың адамға жетеді (соның ішінде резидент еместер), олардың 50 пайызы тұрақты қатысушылар

болып табылады. Әлеуметтік сауалнама деректері бойынша бір қатысушының орташа ставкасы айына 5 000 теңгені құрайды. Қазіргі уақытта салық органдарында 31 букмекер кеңсесінің электрондық кассасы тіркелген (салық түсімдері - жылына 48 млн. теңге); салық ставкасын өзгертумен байланысты электрондық кассаларды 6 есеге дейін қысқарту күтілуде, бұл ретте салық түсімдері 5 есеге өседі.).

Слайд № 11

«Ойын бизнесі туралы» Заңға келесі түзетулер енгізіледі.

казино мен ойын автоматтары залдарының қызметі бөлігінде:

1. Интернет-клубтар түрінде әрекет ететін онлайн-казино қызметі мәселесін шешу мақсатында **"интернет-казино"** және **"электрондық казино"** ұғымы ажыратылады; **"ойын жабдығы"** және **"бәс тігуді ұйымдастыруға және өткізуге арналған жабдық"** ұғымы ажыратылады (өтініш берушілердің ойын бизнесі саласында лицензия алуға құжаттарды беруі кезінде қажетті құжаттардың тізбесін нақтылау мақсатында. Қазіргі күні өтініш беру кезінде букмекер кеңсесі қызметін жүзеге асыру үшін ойын жабдығының болуы талап етіледі, онда қалайша бұл үшін ойын жабдығы болып табылмайтын компьютерлер, мониторлар, теледидарлар талап етіледі.)

2. әрбір ойын мекемесіне міндетті резервтер түрінде қамтамасыз ету казино мен ойын автоматтары залдары үшін **25 000-нан (46,3 млн. теңге) 60 000 АЕК-ке дейін (111 млн. теңге)** ұлғайтылады (нарық айналымын, соның ішінде ұтыстарды арттыру ойын бизнесін ұйымдастырушыларға ұтыстарды уақытылы төлеуге әрдайым мүмкіндік бере бермейді.

Слайд № 12

мыналар анықталады:

3. бір казинодағы ойын үстелдерінің ең төменгі санының кемінде 30 болу талабы (жүргізілген талдауға сәйкес қолданыстағы казиноның 95 пайызында 20-дан астам стол бар; 1 ойын үстеліні салынатын салық ставкасы айына 830 АЕК - 1 537 160 теңгені құрайды; 20 үстелдін бастап айына шамамен 31 млн. теңге, жылына 369 млн. теңге төленеді; 30 үстелден бастап айына шамамен 46 млн. теңге, жылына 553 млн. теңге төленеді), сондай-ақ казино орналасатын ғимаратқа қойылатын талаптар (үш жұлдызды санатынан төмен болмау);

4. жасырын ойын мекемелері қызметінің жолын кесу мақсатында ойын жабдықтарын сақтау тәртібі.

Слайд № 13

Букмекер кеңсесі және тотализаторлар қызметі бөлігінде:

1. ұғымдар аппараты нақтыланады; **"тотализатор немесе букмекер кеңсесінің кассасы"** ұғымы жаңа редакцияда жазылған (бұл ұғым көрсетілген редакцияда ойын бизнесін ұйымдастырушылар болып табылмайтын агенттер (делдалдар) сынды адамдардың бәс тігуге ставкалар қабылдауына және ұтыс төлеуіне мүмкіндік бермейді);

Слайд № 14

2. мыналар бойынша талаптар бекітіледі:

а) аппараттық-бағдарламалық кешен серверін Қаржы министрлігінің бірыңғай қаржылық операцияларды өңдеу серверімен біріздендіру (қабылдау және ұтыстарды төлеу жөніндегі барлық операциялардың айқындылығын қамтамасыз ету үшін).

б) ставкаларды аппараттық-бағдарламалық кешенмен есептелген коэффициенттер негізінде ғана және алдағы **нақты спорттық оқиғаға** қабылдау (мысалы, кейбір букмекер кеңселері 10-20 жыл бұрын болып кеткен ит жарысына ставкалар қабылдайды);

Слайд № 15

в) меншік құқығында санитарлық-эпидемиологиялық және өртке қарсы нормаларға сәйкес келетін ғимараттың міндетті түрде болуы (бұл талап ойын бизнесін ұйымдастырушылардың салық міндеттемесін төлеуін қамтамасыз ету мақсатында енгізіліп отыр);

3. әрбір ойын мекемесі үшін міндетті резервтер түрінде қамтамасыз ету букмекерлік кеңсе үшін **20 000-нан (37,4 млн. теңге) 40 000 АЕК-ке дейін (74,8 млн. теңге)**; тотализаторлар үшін **5 000-нан (9,2 млн. теңге) 10 000 АЕК-ке дейін (18,5 млн. теңге) ұлғайтылады**;

Слайд № 16

Жалпы сипаттағы ойын бизнесін ұйымдастырушылар қызметі бөлігінде "Ойын бизнесі туралы" Заңда ұсынылады:

1. ойын мекемелерінің жұмысын бекітілген Үлгілік ережеге сәйкес қарастыру (өтініш беруші уәкілетті органға өтініш берген кезде, бекітілген біліктілік талаптарына сәйкес қызмет түріне (казино, ойын автоматы залы, букмекерлік кеңсе немесе тотализатор) байланысты ойын мекемесінің жұмыс ережесін береді. Бұл ретте үлгілік ереже жоқ, **бұл лицензия алған адамдарға ойын мекемесінде өз ережесін орнатуға мүмкіндік береді, демек, даулы жағдай орын алады**. Мәселен, букмекерлік кеңсе жұмысының үлгілік ережесінде ұтысты алу мерзімі орнатылып, нақты бір оқиғаға ставка жасағаннан кейін коэффициентті өзгертпеу талаптары енгізілетін болады).

2. ойын мекемелерін, тотализатор немесе букмекер кеңсесі кассаларын **тұрғын үй ғимараттарының (үйлердің) адам тұрмайтын алаңдарында** орналастыруға тыйым салынады (қазіргі күні **букмекер кеңсесі кассаларының 80 пайызға жуығы тұрғын үйлердің бірінші қабатында орналасқан**. Қолданыстағы редакцияда олардың тұрғын үй қорында орналасуына тыйым салу талабы бұрыннан бар.);

Слайд № 17

3. ойын бизнесін ұйымдастырушы болуға:

а) экономикалық қызмет саласында қылмыс жасағаны үшін не қасақана ауырлығы орташа қылмыс, ауыр қылмыс, аса ауыр қылмыс жасағаны үшін алынбаған немесе өтелмеген соттылығы бар адам құрылтайшысы немесе қатысушысы болып табылатын заңды тұлғаға тыйым салынады. Сонымен қатар, мұндай адамдарға ойын мекемесінде лауазым атқаруға тыйым салынады;

б) салық берешегі бар немесе банкрот деп танылған заңды тұлғаның құрылтайшысы немесе қатысушысы болып табылатын адам құрылтайшысы немесе қатысушысы болып табылатын заңды тұлғаға тыйым салынады.

Слайд № 18

4. ойын бизнесін ұйымдастырушының міндетіне келесіні енгізу ұсынылады:

а) міндетті резервті орналастыруды **тұрақты негізде** қамтамасыз ету;

б) уәкілетті органға банк салымы шартын жасау кезінде ашылған банк шоттарында ақшаның болуы және ол бойынша қозғалуы туралы анықтаманы **айына бір реттен кем емес беру**. (Бүгінгі күні бұл талап жарты жылда бір реттен кем емес мерзімде белгіленген. Ойын бизнесін ұйымдастырушылар лицензияны алғаннан кейін салынған қаржыны шешіп алады не қомақты ұтыс сомасын төлеген жағдайда аталған ақша қаражатын пайдаланады, азаймайтын қалдықты уақытылы толтырмайды).

"Жарнама туралы" Заңда Интернет-казино жарнамасына тыйым салу туралы ереже бекітіледі (мәселен, көптеген Интернет-ресурстарда, соның ішінде қазақстандықтарда, өзге Интернет-ресурстарды жарнамалайтын не казиноны онлайн ойнауға мүмкіндік беретін Интернет-ресурстарға сілтеме жасайтын баннерлер орналастырылады.

Құрметті депутаттар!

Аталған түзетулер шұғыл іске асыруды қажет етеді.

Айталық, естеріңізде болса, 2000-шы жылдары елімізде ойын автоматтары бар залдар кез-келген жерде кедергісіз жұмыс істеген жағдайлар да болды. Кейбір елді мекендерде олардың саны бірнеше жүзге жетті.

Бұл жағдайда қолданыстағы "Ойын бизнесі туралы" Заңды қабылдау арқылы аталмыш саланы реттеу қажеттігі туындайды.

Ал қазіргі күні "ойынқұмарлар үшін" аумақтар бойынша шектелген ойын автоматтары залдарының орнын ауыстырған букмекер кеңселері санының артуы қауіп туғызып отыр.

Астана қаласын дамытуға арналған жиналыста, қалада 500-ге жуық букмекер кеңселері бар екенін, олардың тез кеңінен қанат жайып келе жатқанын Елбасымыз атап өтті. Қазіргі таңда жастар Спортпен айналасқанан гөрі, өздерінің алтын уақыттарын осындай орындарда өткізетіні өкінішті.

Тез арада бай болуға деген құмарлық ең алдымен, кірісі төмен адамдарды, сондай-ақ жастарды баурап алуда.

Психологтардың айтуынша, әлемде, құмар ойындарына тәуелділік есірткіге тәуелділік сынды тез **бір айдан жарты жылға дейінгі кезеңде** белең алады екен.

Бұл ұлттық деңгейдегі қасірет, мұның артында өз-өзіне қол жұмсауға, жақынының қарызын төлеу үшін отбасының, ата-ананың дүние-мүлкін сатуға, кейбір жағдайда қылмыстық жолға түсуге әкелетін үлкен қауіп тұр.

Осы жағдайға қазір қолға алмасақ, болашақ ұрпағымыз құмар ойындарынан баю жолын іздеп моральдық-адамгершілік құндылықтарын жоғалтып, еліміздің өркендеп дамуына өз үлестерін қоса алмайтыны анық.

Назарларыңызға рахмет!